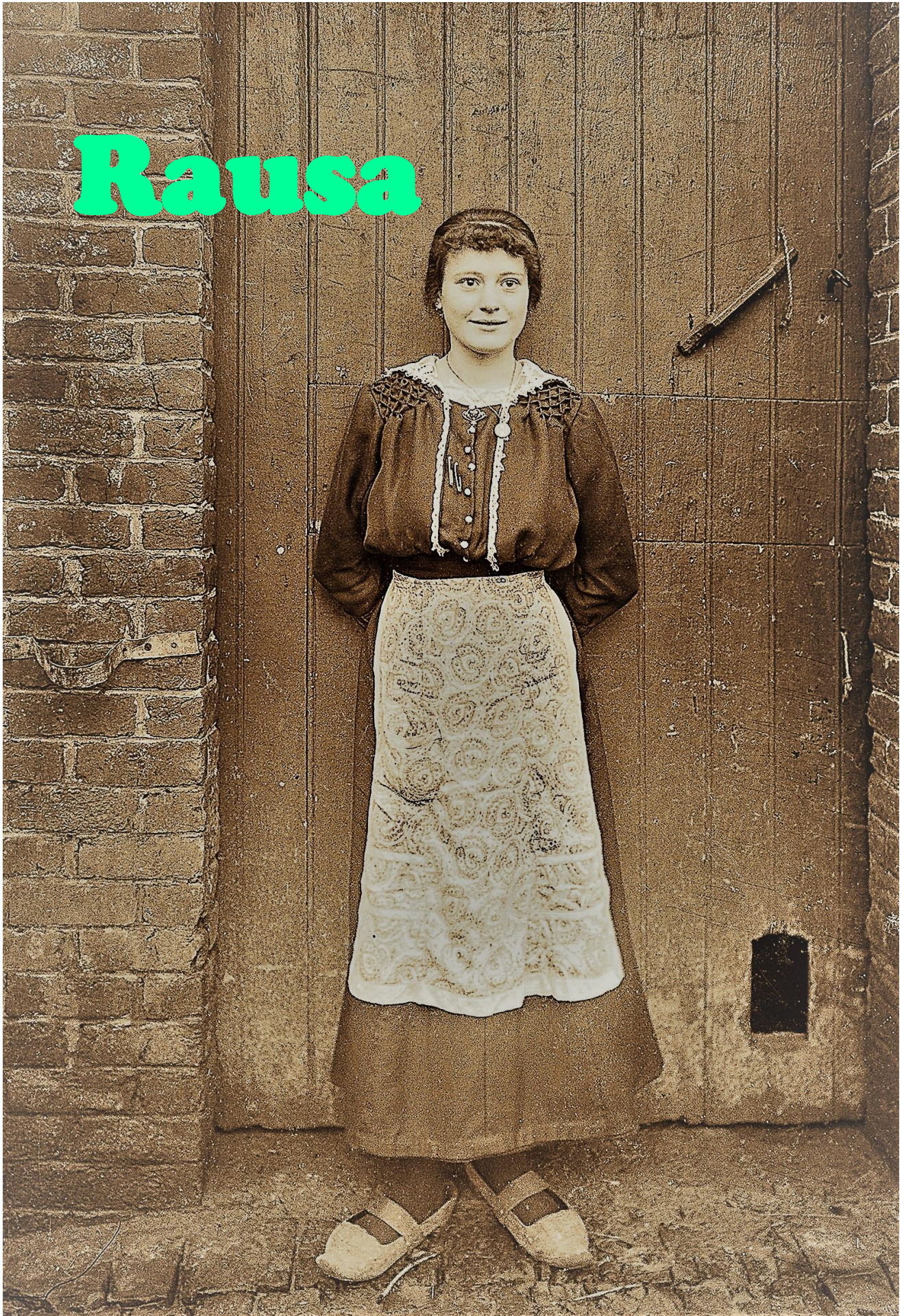

Rausa

**Erfgoedtijdschrift voor Borchtlombeek, O.L.V.-Lombeek, Pamel en Strijtem
Verschijnt 6 maal per jaar. Achtste jaargang nr. 4, Augustus 2020**

Rausa

Erfgoedtijdschrift voor
Borchtlombeek, O.L.V.-
Lombeek, Pamel en Strij-
tem

Secretariaat en verant-
woordelijke uitgever:
Erfgoed Rausa, Varing 40,
1760 Pamel
www.rausa.be

Werkten mee aan dit
nummer: Bart Caulier,
Günther De Mel, Flor Van
Nuffel, Jan De Mont, Marc
Muylaert, Jean-Pierre Ver-
meiren, Fotografenvereni-
ging Roosdaal, Herman
Van Herreweghen, Paul
Cosijns

Eindredactie:
Kristien Hemeryckx en
Walter Evenepoel

Iedere auteur is verant-
woordelijk voor haar/zijn
bijdragen.

Je kan je gratis abonneren
op de digitale versie van
Rausa door een eenvoudig
bericht te sturen naar
erfgoed.rausa@gmail.com

Bankrelatie:
BE 97 8601 1557 2549

©
Zonder voorafgaande toestem-
ming van Erfgoed Rausa mag
niets uit deze uitgave worden
verveelvoudigd en/of openbaar
worden gemaakt door middel
van druk, fotokopie of op welke
andere wijze dan ook.

om te beginnen...

Rausa verschijnt in februari, april, juni, augustus, sep-
tember en december in digitale versie en op aanvraag
in gedrukte versie. De digitale nummers zijn gratis.
Wie een gedrukte versie wil, kan zich in december
2020 abonneren voor de volgende jaargang. **In de
loop van het jaar worden geen nieuwe gedrukte
abonnementen genoteerd.**

Wie zelf artikels wil schrijven of beeldmateriaal wil be-
zorgen is hartelijk welkom. De bijdragen graag inleve-
ren een maand voor de datum van verschijnen.

Redactieadres:

Erfgoed Rausa, Varing 40, 1760 Pamel,
rausa@skynet.be, 0473 11 25 00

Abonneeradres: erfgoed.rausa@gmail.com

Inhoud van dit nummer:

Blz. 2	Om te beginnen
Blz. 3	Ergens op een idyllisch plekje
Blz. 4	Eindelijk weer ... Rausa in actie
Blz. 6	Mamamito
Blz. 8	Zin in erfgoed
Blz. 9	Wie is wie?
Blz. 12	Rossi en Rausa
Blz. 14	Over woorden
Blz. 16	Klap van hier
Blz. 18	Enkele Berloeëkes
Blz. 20	Foto: de zomer van 2020

Op de voorpagina: een foto van Julie Evenepoel, de
Borchtlombeekse fotografe die een eeuw geleden heel
knappe portretten heeft gemaakt. Hier vereeuwigde ze
haar zus Hélène. Het negatief op glas werd bewerkt door
Jan De Mont

Ergens op een idyllische plek in Roosdaal

Hoe veelvuldig mogen we onze twee 'pollekes' niet kussen dat de lijst met pittoreske hoekjes en kantjes, inspirerend natuurschoon en waardevolle erfgoedsites, deugd-doend lang is? Die mening deelt ook de redactie van het Eén-praatprogramma Vive la Vie. Met die prikkelende woorden uit de titel begon immers een persbericht met de aankondiging dat de befaamde gastentafel van deze variante op het meer gekende 'Vive le Vélo', neergepoot zou worden in onze gemeente.

Vakkundige landschapsjagers ontdekten dat het grasveld, palend aan de illustere Lombeekse Hertboommolen, de uitverkoren en uitgelezen locatie was. Misschien was de optie voor de wijd en zijd gekende Zepposmolen een heel logische en weinig verrassende, maar daarom geenszins onaangename, keuze van de VRT-redactie. Het had ook iets van een fijn weerzien. Precies één jaar was het geleden dat de iconische molens, en bij uitbreiding de troeven van het Pajottenland, prominent in beeld werden gebracht bij de doortocht van de Ronde van Frankrijk.

U weet nog wel, de 106de editie van de 'Tour' die een eresaluut bracht aan dat andere icoon, uit de wielwereld, exact 50 jaar na zijn allereerste overwinning in dé grootste der rittenwedstrijden. Op de weg van O.L.V. Lombeek richting Lennik bewondert u nog steeds de witgekalkte 'Eddy'-restanten van die feestelijke dag, toen we met zijn allen, dolenthousiast, rijen dik langs het parcours, reikhalzend uitkeken naar reclamekaravaan en renners.

U weet nog wel, die snikhete en onbekommerde zomer vorig jaar, toen het kwik vlotjes richting veertig graden klom. Alweer een

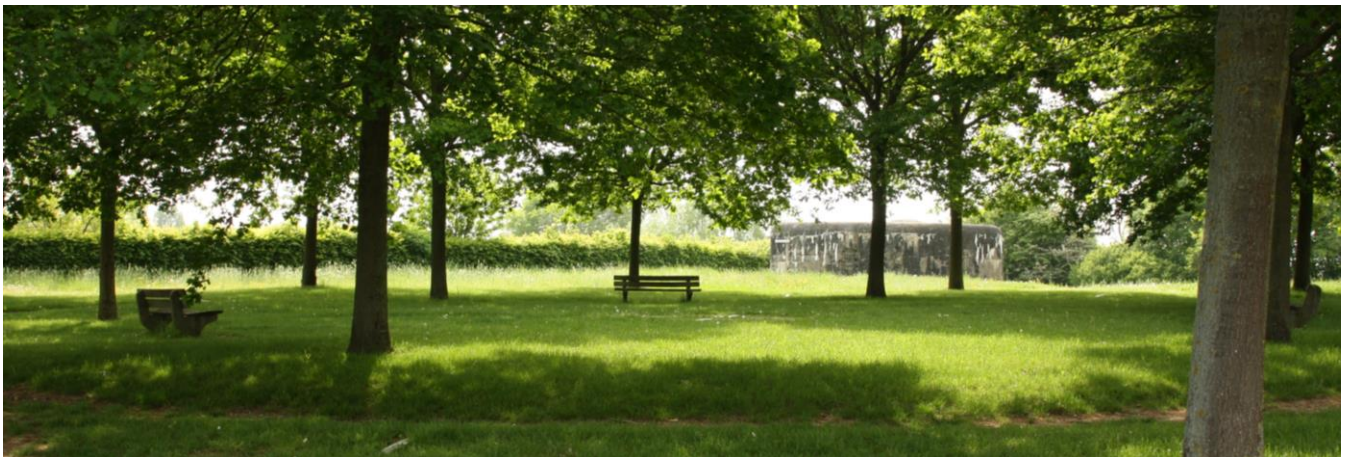
nieuw record, en een voorbode van de smoorhete zomers zoals we ze vaker en vaker mogen verwachten. Hoogzomer was het nog niet, tijdens de uitzending die maandagavond op de 'hoge' terp die als basis fungeert voor de 'tragische' molen. De krachtige westenwind die de hele dag over de Pajotse glooiingen blies, had zoals wel vaker, met het vallen van de avond gelukkig wel al ferm aan kracht ingeboet. De zon was weldadig van de partij, een zomerse sluier over het molen-plateau draperend. Geheel in lijn weerspiegelde ook de toon van het programma treffend datgene wat we ons bij onbezorgd en onbezonnen zomeren voor de geest halen. Het mag allemaal wat hupser, luchtiger en frivoler. Nu even geen al té wantrouwige blik richting najaar, vrezend voor een nieuwe opstoot van het vermaledijde virus. Geen té ernstige onderwerpen aankaartend evenmin, en toch boeiend, zoals het bezoekje aan de Gaasbeekse kasteeltuinen.

Dit nieuwste Rausa-nummer volgt dezelfde toon en insteek. Wars van enige negatieve connotatie, noem ik het een *allegaartje* van boeiende, leerrijke vertelsels en schrijfsels. Soms lichtig en frivool, altijd informatief en kundig ineen gebokst.

Ondertussen kriebelt het erfgoed-virus ongenadig hard bij de Rausa-ploeg. De voorbereidingen voor de Open Monumentendag begin september zijn in volle gang. U leest er meer over in dit nummer. Dat, en nog veel meer natuurlijk.

Veel zomers leesplezier!

Bart Caulier

eindelijk weer ... Rausa in actie

Als we inderdaad (hopelijk) allemaal 'ons gezond verstand' blijven gebruiken en de overheid de crisismaatregelen niet opnieuw hoeft te verstrengen, kunnen wij de merkwaardige zomer van 2020 toch nog mooi afronden met boeiende erfgoedactiviteiten. Dan denken we in de eerste plaats aan de **Open Monumentendag van zondag 13 september**. Samen met de Roosdaalse Cultuurraad hopen wij de erfgoedliefhebber te kunnen vergasten op een heel interessante editie.

Toen wij op een vorige Open Monumentendag een steekproef hielden om te weten welk Roosdaals monument we zeker eens zouden moeten aandoen, stond de Ledebergse 'Villa Kapelleweide' helemaal bovenaan op het lijstje. Heel verwonderlijk is dat niet. De woning die zilversmid Altenloh hier tijdens de Tweede Wereldoorlog liet optrekken is immers een baken voor wie vanuit Vlaanderen, Brabant nadert. Toch heeft het 'strokasteeltje' (zoals sommige Pamelaars het noemden) een beetje een geheimzinnige kant. Wie woont of woonde daar, hoe ziet dat grote hellende domein eruit achter de hoge doornhaag?

De huidige eigenaars, zonen en dochters van wijlen advocaat Pierre Ronse, zijn heel vriendelijk ingegaan op onze vraag om hun domein open te stellen op 13 september. Het spreekt voor zich dat wij deze dag zullen organiseren, conform de op dat ogenblik geldende voorschriften. Bij aankomst zal

iedereen een blaadje met richtlijnen ontvangen. **Vanaf 14 uur** verwelkomen we de bezoekers via de toegang langs de Kluisberg. Wij mogen niet meer dan 100 mensen tegelijk toelaten op het domein (*voor wie dus eventueel wat moet wachten, hebben we een prettige zoekopdracht in de omgeving van de Ledebergse heuvel*).

Een duidelijk aangegeven traject leidt de bezoekers naar het terras van de villa. Daar wordt een tentoonstelling opgebouwd met nooit eerder getoond fotomateriaal, plannen en documenten. Tegelijk kan men vanop deze unieke plek uitzien op de Dendervallei, bij helder weer zowaar een weergaloos landschap. Op de hellende weide zullen stoelen (in open lucht én op veilige afstand van elkaar) worden opgesteld als in een groot amfitheater waar om 15 uur, 16 uur en 17 uur onze rasverteller Emile Ringoot enkele histories over de Ledeberg zal brengen, afgewisseld met een streepje pittige muziek. De trouwe monumentendagbezoeker weet ook dat we voor de gelegenheid ook telkens een brochure samenstellen die, dankzij de steun van het Gemeentebestuur, gratis wordt aangeboden.

Indien de regen ons parten zou spelen, moeten we de activiteit jammer genoeg beperken tot het aanbieden van de brochure. In dat geval mag je ter plaatse je exemplaar komen afhalen en doorheen het eventuele gedruip toch wat genieten van het uitzicht.

Onze volgende afspraak is dus: **zondag 13 september**, Villa Kapelleweide, Kluisberg nr. 1 (Ledeberg). De toegang is uiteraard gratis. Het evenement eindigt om 18 uur.

OPENDEURDAGEN

Wij hadden begin maart net onze erfgoedkelder helemaal in orde gebracht, onze bibliotheek was helemaal herschikt, alle titels duidelijk ondergebracht in tabellen, toen het 'vieze beestje' alles op slot deed gaan. Maar nu kunnen we, conform de voorschriften, weer onze maandelijkse 'opendeur' laten doorgaan. Op 5 september en 7 november mag iedereen weer vrij snuisteren in ons archief en zich op de laptop laten verrassen door het grote aanbod aan oude foto's en afbeeldingen, op 3 oktober en 5 december draaien we oude filmfragmenten en helpen we mensen op weg om hun stamboom op te stellen.

Wij vermoeden dat ook dan nog (net als bij de Open Monumentendag!) de aanbeveling zal gelden om een mondkapje te dragen en voldoende afstand te bewaren.

In oktober werkt Erfgoed Rausa ook mee aan een initiatief van de Roosdaalse Cultuurraad en Erfgoedcel Pajottenland-Zennevallei: de **Archeologiedagen**. Kenny Dullaert en Kristof Verhumst zullen dan in de ruime omgeving van de bunkers en aan de Denderoever met hun metaaldetectoren op zoek gaan naar interessante relictten in de bodem. Op zondag 11 oktober zullen zij hun werkwijze ook demonstreren aan het publiek. Over hoe dat precies in zijn werk zal gaan, zullen we je in de loop van september zeker informeren.

Reveil

Na de ontroerende en sfeervolle eerste editie van vorig jaar op het oude Pamelse kerkhof, proberen we minstens even goed te doen op het kerkhof van Kattem. Op 1 november zal weer hulde worden gebracht aan de mensen die in een nabij of iets verder verleden mee de dorpsgemeenschap hebben gevormd. Verhalen, gedichten en ingetogen muziek zullen ook nu zorgen voor een unieke sfeer. Hou die namiddag alvast vrij.

De Bourgondiërs

Wij hopen uit het diepste van ons hart dat ook het theaterseizoen in GC Het Koetshuis kan hervatten. Met Rausa en Davidsfonds Roosdaal hebben we daar immers een schitterende voorstelling van Bart Van Loo gepland. Ook hierover brengen wij spoedig meer informatie.

MamaMito verwijst met 'Mama' naar moeder en met 'Mito' naar het mitochondriale DNA; het DNA in de mitochondria dat uitsluitend via de moeder wordt doorgegeven. MamaMito is één van de 'citizen science projecten' (burgerwetenschappen) die gesubsidieerd worden door EWI-Vlaanderen. MamaMito is een organisatie van 'Histories vzw', 'KU Leuven', 'VUB', 'meemoo' en 'Familiekunde Vlaanderen'.

De maternale stamboom of moederlijn is de lijst van voorouders in moederlijke lijn. Bij stamboomonderzoek gaat men meestal enkel op zoek naar de paternale lijn, dat is ook het gemakkelijkste aangezien de familienaam steeds dezelfde blijft. Uiteraard kan men ook de moederlijke lijn volgen, waarbij men de gegevens opzoekt van de eigen moeder, haar moeder, haar moeder, enz.

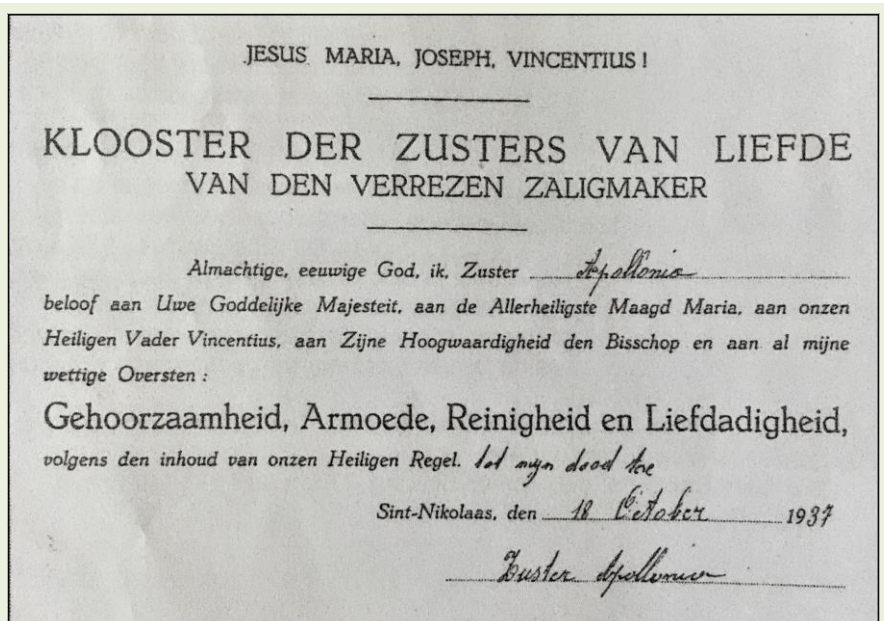
Naar aanleiding van de Mamamito rage, ben ik gaan kijken op de website van Hubert De Bolle. De eerste vrouwelijke naam die ik tegenkwam op de site was Bertina Baetens. Ik heb ervoor gekozen om voor haar de moederlijn samen te stellen, zij is toevallig ook de groot tante van mijn echtgenote. 'Bertineke van den Baatn' is geboren op 29 december 1911 te Pamel en groeide op in een gezin van zeven kinderen, ze was de tweelingzus van Virginie. Ze overleed op 5 mei 1991 te Sint-Niklaas en is begraven in Strijtem op het kerkhof in de Lostraat. Op 13 oktober 1936 deed ze haar intrede in het klooster van Pamel, op enkele stappen van het ouderlijk huis.

Bertina was kloosterzuster bij 'De Zusters Van Liefde Van Den Verrezen Zaligmaker' en op 18 oktober 1937 werd ze geprofest in

Sint-Niklaas. Ze koos de naam Apollonia en was er werkzaam als kokkin in de keuken van het klooster en in de kliniek te Sint-Niklaas. Thuis had ze nooit leren koken, in het klooster werd ze eerst hulp en later hoofd van de keuken. In de keuken van de kliniek Maria Middelaars had ze de leiding over achttien medewerkers. Nadat ze met pensioen ging, bleef ze toch nog helpen in de grootkeuken. In 1987 werd zuster Apollonia gevierd voor haar gouden kloosterjubiläum met een groot feest.

Bertina was dochter van Ludovicus Baetens en Pelagie Fieremans.

Tijdens de kermis van 1920 te Ledeberg stonden er enkele kinderen bijeen aan een kermisattractie en een van de jongens van 'Falleke' had een bommetje naast de groep kinderen laten ontploffen.

Er vielen verschillende gewonden waaronder Bertina Baetens. Zwaar getroffen in het aangezicht werd ze naar een kliniek gevoerd in Brussel, maar ondanks de goede zorgen verloor ze toch een oog.

Bertina was een vrouw met het hart op de juiste plaats. Ze nam het steeds op voor meisjes die niet meer wisten waarheen en gaf hen opnieuw een doel in het leven. Zo heeft ze het eens opgenomen voor een weesmeisje dat niet welkom was in het klooster en zuster Apollonia zei toen tegen moeder overste: "Als zij hier niet welkom is, dan ben ik ook weg". Ze heeft haar zin gekregen.

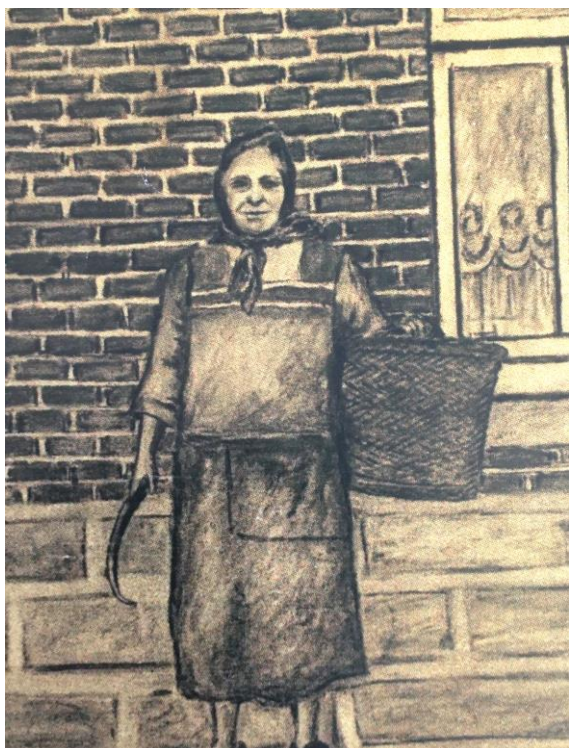
Moederreeks Bertina Baetens.

❖ **Bertina Baetens,**

geboren op 29 december 1911 te Pamel en overleden op 5 mei 1991 te Sint-Niklaas, kloosterzuster, dochter van Ludovicus Baetens en Pelagia Fieremans.

❖ **Pelagia Fieremans,**

geboren op 16 september 1876 te Pamel en overleden op 12 februari 1930 te Geraardsbergen, begraven te Pamel. Kleermaakster van beroep, dochter van Petrus Joannes Baptista Fieremans en Joanna Catharina De Neef. Gehuwd te Pamel op 8 mei 1901 met Ludovicus Baetens, geboren op 20 augustus

Potloodtekening van Pelagie ('Belle') Fieremans (kunstenaar onbekend)

1875 te Impegem en overleden op 22 februari 1948 te Pamel, landbouwer en dagloner. Samen hadden ze zeven kinderen.

❖ **Joanna Catharina De Neef,**

geboren op 13 december 1852 te Pamel en er overleden op 30 maart 1924, spinster en huisvrouw, dochter van Carolus De Neef en Suzanna Kiekens. Gehuwd te Pamel op 24 november 1875 met Petrus Joannes Baptista Fieremans, geboren op 13 maart 1843 te Pamel en daar overleden op 6 september 1922, kleermaker van beroep. Samen hadden ze negen kinderen. (Ze woonden op de Korte Kamstraat.)

❖ **Suzanna Kiekens,**

geboren op 8 augustus 1815 te Borchtlombeek en overleden op 28 juni 1890 te Pamel, huisvrouw, dochter van Willem Kiekens en Francisca De Bast. Ze huwde te Borchtlombeek op 12 februari 1852 met Carolus De Neef, geboren op 1 september 1817 te Pamel en daar overleden op 15 april 1900, arbeider. Ze hadden drie kinderen waarvan twee jongens op jonge leeftijd stierven. (Ze woonden ook op de Korte Kamstraat.)

❖ **Francisca De Bast,**

geboren op 24 november 1786 te Wambeek en overleden op 2 februari 1827 te Borchtlombeek, landbouwster, dochter van Jacobus De Bast en Gertrudus De Paepe. Ze huwde te Wambeek op 25 januari 1814 met Willem Kiekens, geboren op 9 januari 1792 te Wambeek en overleden op 21 augustus 1852 te Borchtlombeek, samen hadden ze zeven kinderen waarvan zes meisjes. Francisca overleed een week na de geboorte van haar laatste dochter. (Het gezin woonde te Borchtlombeek in de Kerkstraat.)

❖ **Gertrudus De Paepe,**

geboren op 23 april 1758 te Wambeek en er overleden op 17 september 1801, dochter van Henricus De Paepe en Petronilla Streulens. Ze huwde te Wambeek op 22 februari 1786 met Jacobus De Bast, geboren op 22 februari 1759 te Sint-Katherina-Lombeek en overleden op 25 maart 1825 te Wambeek, winkelier, ze hadden vier kinderen. Jacobus kon schrijven, hij tekende de huwelijksakte op zijn verjaardag met zijn naam. (Ze woonden in de Kleemstraat.)

❖ **Petronilla Streulens**,

geboren op 26 maart 1721 te Sint-Kwintens-Lennik en overleden op 9 januari 1787 te Wambeek, dochter van Adrianus Streulens en Anna Giedts. Ze huwde te Sint-Kwintens-Lennik op 27 juli 1751 met Henricus De Paepe, geboren op 12 juni 1724 te Sint-Katherina-Lombeek en overleden op 3 januari 1784 te Wambeek, winkelier, ze hadden vijf kinderen.

❖ **Anna Gits** (Giedts, Giets),

geboren rond 1685 en overleden op 22 april 1765 te Sint-Kwintens-Lennik, gehuwd te Sint-Kwintens-Lennik op 19 juli 1711 met Adrianus Streulens, het gezin had vijf kinderen.

Hier stopt de zoektocht naar de moederlijn van Bertina Baetens. Ik kan namelijk geen geboortegegevens meer terugvinden van Anna Gits. De getuigen bij het kerkelijk huwelijk zijn Van Der Voorde en De Smedt. Ik vermoed dat beiden als knecht en meid werkzaam waren op een van de grote pachthoven te Lennik en dat ze daar elkaar en de liefde hebben gevonden.

Günther De Mel

Bronnen:

Familie De Gieter, Het Rijksarchief in België, mamamito.be en hdbbr.be

Zin in Erfgoed?

Het was oktober 2011 toen we met een twintigtal erfgoedliefhebbers van wal staken. Uit alle hoeken van de gemeente, met vertegenwoordiging van alle gezindheden, leeftijden en achtergronden, werd een werking uitgebouwd waarin alle takken van het erfgoed aan bod kwamen. Sindsdien is Rausa niet meer weg te denken uit het Roosdaalse culturele leven. Wij mogen rekenen op een groep bekwame en creatieve medewerkers die de vereniging dragen en uitbouwen. Daarbij houden wij ons aan de doelstellingen die we in onze statuten hebben vastgelegd. Hierin staat onder andere dat wij om de vier jaar een **nieuw bestuur** kiezen. Op 1 september 2020 is het weer zover!

Als jij zin hebt om onze ploeg te versterken, om opzoekwerk te doen, in stambomen te klimmen, interviews te doen, artikels te schrijven, beeldmateriaal te verzamelen en/of te bewerken of activiteiten op touw te zetten, dan ben je heel welkom! Stuur ons een bericht door (rausa@skynet.be) en even later ontvang je een uitnodiging voor de **algemene vergadering van dinsdag 1 september 2020** in de polyvalente zaal van GC Het Koetshuis.

Met jou erbij wordt het erfgoed in Roosdaal nóg boeiender!

Wanneer mensen in het archief van Erfgoed Rausa komen grasduinen, spenderen ze doorgaans veruit het meeste tijd aan het bekijken van oude foto's. Daarbij wordt gespeurd in de verste uithoeken van het geheugen om de afgebeelde personen te identificeren. Vaak geen makkelijke opdracht, maar altijd een beetje euforisch, wanneer men zo'n plaatje volledig kan invullen. Onze medewerker Flor Van Nuffel heeft tijd noch moeite gespaard om de oude dorpsgenoten van bovenstaande foto te herkennen. Hier volgt zijn relaas.

Het begon met een mailtje van Walter Evenepoel op 24 februari 2020. In de mail, een foto met de tekst: "Ik meen hier een paar Van Nuffels te herkennen". Een zoektocht kon beginnen. Meteen herkende ik mijn vader René Van Nuffel (René van de Meeln) en mijn nonkel Victor De Beenhouwer (broer van dr. Marcel De Beenhouwer of Victor van de Secretaris) naast hem ook. En de twee broers Hertveldt, Paul

en Remi, (van Donder) die in Pamel bleven, onderaan de foto, herkende ik ook direct. De foto was genomen achter de pastorie van Pamel. Waren die mannen met de kerkkuis bezig of was het een toneelvereniging? Ik schatte mijn vader hier ca 20 jaar, dus de foto moest dateren rond 1934.

Ik moest op zoek naar onze oudere generatie, om uitsluitsel te krijgen over de andere leden op de foto. Pater Fritz Timmermans, meende zijn vader, Gery Timmermans, links bovenaan te herkennen en ook Norbert Willems (Beir Van Matieëses), derde persoon links boven. Doch via kleindochters Ilse en Nancy Willems, kwam ik er achter, dat dat een verkeerde gok was.

Ook de zussen van Fritz Timmermans stonden sceptisch over de bewering dat hun vader op deze foto stond. Een mailtje naar Hubert De Bolle, omtrent uitsluitsel of misschien Fons Willems, vaders goeie vriend op de foto stond, werd weerlegd. Fons Willems was te jong voor deze generatie heren op de foto. Florent Kestens (uit Ledeberg) herkende niemand op deze foto.

Ik verspreidde de foto onder mijn broers en zussen en mijn broer Geert Van Nuffel, (die in Zaventem woont) herkende links onder, Louis Van Wilderode, die in Zaventem, een drukkerij bezat.

Facebook heeft zijn voordelen om mensen te bereiken en via Raymond Evenepoel en Vic De Beenhouwer, kwamen we er achter dat ook Aimé De Beenhouwer (Aimé van de secretaris) op de foto stond, (man met kepie, bovenaan).

Verder herkenden Greta en Jeanne Van Vreckem hun moeder, Maria Van Eeckhoudt, (Maria van Karlokes), tweede persoon linksboven, maar...

Een mail naar de broers Geert en Dirk Gettemans, neven van Herman Van Herreweghen, die vroeger in het huis naast Herman Van Herreweghen woonden, bracht mee, dat Gerard Van Herreweghen werd herkend, tweede persoon, boven rechts. Wat bleek na dit spuurwerk: alle personen kwamen tot dusver uit de toenmalige Pamelse dorpskern.

Corona houdt mensen tegen, elkaar persoonlijk te ontmoeten. Ik bezorgde Herman Van Herreweghen toch een foto en toen ging de wagen maar pas écht aan het rollen.

Herman vertelde dat dit leden waren van de **Katholieke Vlaamse Studentengilde** van Pamel, die hoogstwaarschijnlijk repeteerden voor een toneelstuk. Kerkkuis, met "plastron" aan, neen dat kon niet. Herman ging zoeken naar de pastoor op de foto. Hij snuisterde in het werk van Gerard Van Herreweghen, Pamelaars op 's Heren akker en kwam al snel bij Albert Muylaert terecht. Hij meende ook rechtsboven de pastoor, Albert Hertveldt te herkennen en links onder de pastoor, diens jongere broer Jan Hertveldt. Verder kon hij vertellen dat Jan of Albert Van Vreckem (van bij Den Bruinen) op de foto moesten staan. Willy Uyttenhove, een neef van beide, bracht hierin uitsluitsel: linksboven de pastoor, staat Jan Van Vreckem, die priester werd en helemaal links bovenaan, diens broer Alfons Van Vreckem.

Verder herkende Herman midden links, Alfred Strens (Fred van de Kester) en helemaal rechts, vaders broer, Albert Van Nuffel.

Gravend in het archief van ons eigenste Rausa, botsten we op het artikel dat Bart Caulier schreef voor Rausa nr. 7, jaargang 2016, waarin de hele geschiedenis van de Pamelse Studentenclub werd samengevat.

Via internet kwam ik op de website van Hubert De Bolle ook een bijdrage tegen over die Katholieke Vlaamse Studentengilde. Hier een uittreksel:

Het bestuur in 1927:

In 1927 werd Marcel De Beenhouwer voorzitter, opgevolgd in 1929 door Albert Muylaert. In 1932 werd Alfons Van Vreckem voorzitter, in 1933 Jan Van Vreckem (tot 1938). Intussen was o.a. Jozef De Moortel secretaris. Andere leden waren in de loop der jaren o.a. Albert Barbé, Aimé De Beenhouwer, Victor De Beenhouwer, Patrice De Smedt, Jan De Wever, Jan Hertveldt, Paul Hertveldt, Remi Hertveldt, Albert Roossens, Frans Stockmans, Alfred Strens, Honoré Strens, Gerard Van Herreweghen, Jozef Van Herreweghen, René Van Nuffel, Louis Van Wilderode. (= universiteitsstudenten, priesterstudenten, studenten onderwijzer, regent, ... maar ook meerdere 'humaniorastudenten').

En toen ging het snel. Ik dacht Patrice De Smedt, te herkennen in de persoon rechts onder de priester en mailde de foto naar Hilde Haelterman. Groot was mijn consternatie, dat deze niet op die plek zat, maar als vrouw verkleed stond, tussen de broers Alfons en Jan Van Vreckem, 2de persoon bovenaan links. Zo was de stelling van Herman Van Herreweghen, dat er zeker geen vrouw in het gezelschap kon of mocht vertoeven in die tijd, bewaarheid. De vrouw was niet Maria Van Eeckhoudt, maar Patrice De Smedt.

Ik lichtte Herman Van Herreweghen ook in omtrent de namen die ik op de site te zien kreeg en hij zag Albert Barbé (Beir Van 't Schipke) direct achter onderpastoor Muylaert staan. Van 3 personen zijn ons de namen nog onbekend, de persoon rechts boven, de 2de persoon van links, 2de rij en onderaan de persoon tussen de broers Hertveldt Paul en Remi.

Staan hun namen in de lijst op de site van Hubert De Bolle of...? Misschien vinden we iets terug in KADOC, het Katholiek Documentatiecentrum in Leuven. Van Winfried De Wever, zoon van Désiré De Wever, kreeg ik te lezen, dat zijn nonkel Jan De Wever niet op de foto stond. Op elke rij mankeert de naam van een persoon, geboren tussen 1910 en 1920. Staat Jozef De Moortel er tussen of Frans Stockmans?

Deze laatste werd priester, naar nakomelingen zoeken moest hier niet. Het werd een zoektocht naar afstammelingen van Jozef De Moortel, (van Noenkel) waarvan ik via Herman Van Herreweghen wist, dat hij onderwijzer en directeur is geweest in een school in Anderlecht. De site 1207, de Witte Gids, leverde geen De Moortel op in Anderlecht. Maar een artikel in 't Pallieterke, geschreven door Paul De Moortel, met eronder St. Pieters-Leeuw trok m'n aandacht. En die naam, kwam meermaals onder die gemeente in de Witte Gids voor. En bij de eerste naam, Erik De Moortel, had ik al direct prijs. Het was een kleinzoon, wiens vader Paul, de oudste zoon was van Jozef De Moortel. Via mailverkeer kwam ik er wel achter dat Jozef niet op de foto stond.

Misschien gaan we het nooit te weten komen. Eén ding staat echter vast. Het heeft me veel plezier verschaft, dat zoeken naar stervelingen uit Pamel, uit lang vervlogen tijden. Van eind februari tot eind juni: op ontdekking!

Bedankt Herman Van Herreweghen voor de informatie, dank ook aan iedereen die me hielp in de zoektocht. Stuk voor stuk aangename babbels gedaan. En sommige Pamelaars, zien misschien voor het eerst een foto van een voorouder op jonge leeftijd. Ikzelf, in begrepen. Want nonkel Albert Van Nuffel, die op 25-jarige leeftijd stierf, heb ik nooit zó, op foto gezien.

Flor Van Nuffel

Alfons Van Vreckem, Patrice De Smedt, Jan Van Vreckem, Albert Barbé, Jan Hertveldt, Aimé De Beenhouwer, Gerard Van Herreweghen en?

Alfred Strens, ...?, onderpastoor Albert Muylaert, Victor De Beenhouwer, René Van Nuffel, Albert Van Nuffel.

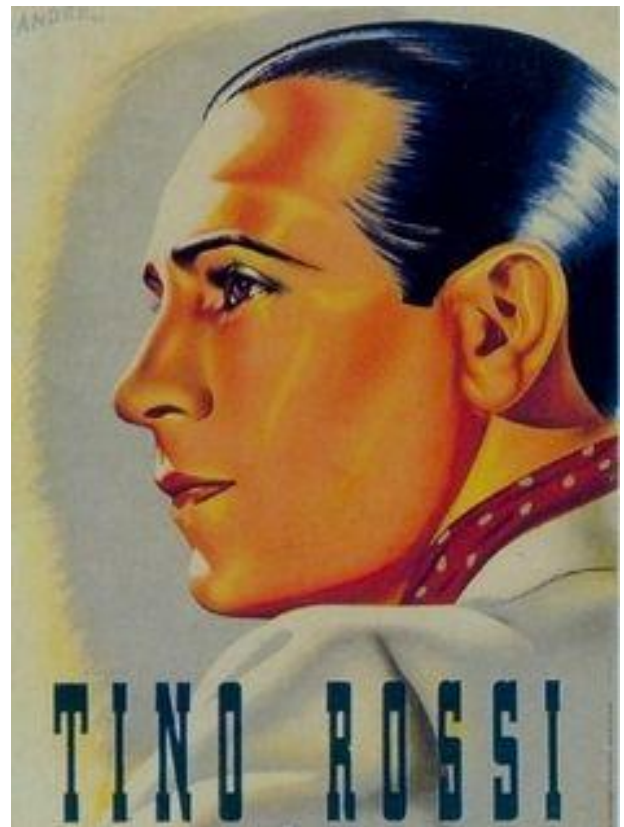
Louis Van Wilderode, Paul Hertveldt, ...? en Remi Hertveldt

Het lijkt wel een goedkope alliteratie om een schlagerzingend duo uit de jaren zestig te benoemen. Wat hebben Tino Rossi en Erfgoed Rausa in 's hemelsnaam met mekaar te maken?

We moeten een omwegje maken om hierop te antwoorden. Wanneer een artikel in dit tijdschrift wordt opgenomen moet het uiteraard iets met erfgoed te maken hebben, meer bepaald met een of ander voorval dat zich tussen Dender en Lombeek heeft afgespeeld. Tussen die twee waterwegen werd de Ninoofsesteenweg uitgerold en ter hoogte van Poelk kun je daar vandaag terecht om je meubilair aan te schaffen in een grote meubelzaak. Je moet minstens een vijftigplusser zijn om op die plaats nog 'het schoenfabriekje' in werking te hebben gezien. In het tiende nummer van Rausa-jaargang 2014, kregen we van Jef Van den Houwe een uitgebreide historiek van deze ambachtelijke site, de plek waar hij het grootste deel van zijn actieve carrière zijn boterham heeft verdiend. Toen kwam onder andere de figuur van Willy De Proost ter sprake, de flamboyante bedrijfsleider die in de ondernemingsstroom na de Tweede Wereldoorlog een moderne schoenfabriek neerpootte op de hoek van de Ninoofsesteenweg en de Tombergstraat. Op de website van Hubert De Bolle kan je lezen dat hij zijn site aanvankelijk 'Schoenfabriek Tomberg' noemde. Toen wij destijds ons onderzoek verrichtten, gingen we op zoek naar mensen die Willy De Proost nog hebben gekend. Zo kwamen we ten langen leste (telefonisch) in contact met zijn zoon. Deze niet zo spraakzame man heeft diep in Wallonië een oud kasteel omgebouwd tot een luxe feestzaal. Veel wijzer zijn we niet geworden na dit gesprek, maar wat we wel hebben onthouden, is dat vader De Proost een grote adoratie had voor alles wat Italiaans was. Uiteraard was hij verzot op de Italiaans schoenenstijl, maar ook de algemene cultuur en de Italiaanse taal deden zijn hart smelten. Of het hem door iemand is ingefluisterd, weten we niet, maar hij moet op een of andere manier toch een oude kadasterkaart onder ogen hebben gekregen waarin het toponiem 'Rosendalleke' stond genoteerd.

Alhoewel het betreffende perceel een kilometer verderop lag, liet hij op de gevel van zijn fabriek in grote rode letters 'Valderosa' aanbrengen. 'Schoenen- Chaussures' werd er in bijna even grote kapitalen aan toegevoegd. Het moet zijn Latijnse ziel toch wel pijn hebben gedaan, dat precies de concurrentie uit Italië de oorzaak is geweest dat het bedrijf midden jaren zeventig de deuren moest sluiten.

Tot hier wat ambachtelijke geschiedenis. Nu even de muzikale kennis opfrissen. In 1907 werd in de Corsicaanse hoofdstad Ajaccio Constantino Rossi geboren. Reeds als kind kon hij de mensen betoveren met zijn glasheldere stem. Die werd nog mooier met de jaren. Zijn fluwelen stemgeluid bestreek moeiteloos drie octaven. Toen hij op zijn zevenentwintigste naar Parijs verhuisde, duurde het niet lang voor zijn talent ontdekt werd. In het *Casino de Paris* liep men na de Tweede Wereldoorlog storm om de knappe tenor bezig te horen. De dames vielen wereldwijd voor zijn charme en kochten massaal zijn grammofonplaten. 250 miljoen stuks gingen er over de toonbank! Ook bij ons kende de populariteit van Tino geen grenzen.

Ik zie mijn toen nog ongehuwde tante met haar oor tegen grootvaders primitieve radiotoestel aangedrukt, luidkeels meezingen van 'J'attendrais', terwijl mijn oom, al even luid, plagend meezong van 'Zatt'n André'.

En nu komt het: deze buitenaardse vedette heeft ooit voet gezet op Pamelse bodem, meer nog, het heeft de goddelijke vocalist behaagd een bezoek te brengen aan ... Valderosa, het schoenfabriekje van Willy De Proost. Ik vermoed dat menige Rausalezzer nu hoofdschuddend zal denken dat partikels van een covid-besmette hoester, mijn brein hebben aangetast. Vóór je geërgerd het lezen staakt, wil ik er meteen aan toevoegen dat ik zelf niet ben uitgekomen op dit memorabele bezoek. Het was onze trouwe lezer Paul Cosijns uit Neigem die ons op de hoogte bracht van het bestaan van een foto waarop de heer Rossi zich keurig uitgedost en met een stralende glimlach laat fotograferen voor ons eigenste schoenfabriek. Paul heeft er hemel en aarde voor verzet om ons ook de originele foto te bezorgen.

Paul Cosijns heeft zelf een tijdje het edele ambacht van Sint-Krispijn beoefend. Toen hij onlangs met een oud-collega herinneringen ophaalde over de schoennijverheid in onze streek, kwam de theatrale figuur van Willy De Proost ook aan bod. Toen sprak Pauls vriend hem over het bezoek van Tino Rossi aan het Pamelse Valderosa. Het was informatie uit eerste bron, want zijn moeder (vandaag 92 jaar) zat daar als bediende op het bureel van de baas. Zij heeft alles dus vanop de eerste rij beleefd.

Vandaag zou zo'n voorval door tientallen camera's en iPhones worden geregistreerd, maar in de late jaren vijftig was daar geen sprake van. Gelukkig was er toch iemand die de koelbloedigheid van geest had om met een eenvoudig 'kodakske' de beroemde tenor te vereeuwigen.

We zien Tino Rossi hier als flinke vijftiger, charmant poserend voor de gevel

van de fabriek, links zijn luxueuze Citroën 15-six, die bijna volledig het achterliggende terrein van de Denderzonen Pamel verbergt. Of de dame die breed lachend achter hem Tino's echtgenote, Lilia Vetti is, durven we niet zeggen. Misschien is het wel de secretaresse van De Proost, de moeder van de man die ons deze foto bezorgde...

Wij hopen dat de fotograaf die het kiekje schoot, niet meer bij machte is om zijn auteursrechten op te eisen en dus laten wij onze lezers genieten van de foto met de wereldster die (naar wij vermoeden) van Willy De Proost net een paar splinternieuwe schoenen cadeau heeft gekregen. Of Tino in ruil een aria heeft ten beste gegeven, hebben we niet kunnen achterhalen, maar dat Willy De Proost die nacht zal ingedommeld zijn met "*Oh que bella giornata*", daar twijfelen we niet aan.

Het bestaat dus echt: een televisieprogramma dat boeiend, leerzaam én grappig is. We vermoeden dat er niet veel zijn die beter kunnen doen dan wat Pieter Embrechts presteert in 'Man over woord'. Mochten er wat meer dergelijke meesterwerkjes op de buis komen, we zouden ons op de duur nog met het medium kunnen verzoenen. De mooie zin waarmee Embrechts elke aflevering begint, klinkt zo: "Onze woorden zijn het verslag van onze tijd op aarde, schat ze naar waarde". Mooier erfgoedvers is nauwelijks denkbaar.

Herman Van Herreweghen is ook iemand die taal naar waarde schat. Wij kennen hem vooral van zijn historische bijdragen, maar zijn échte vak is taalwetenschappen. Herman heeft het plan opgevat om af en toe een bijdrage te leveren over merkwaardige woorden en uitdrukkingen. Op de volgende bladzijden legt hij zijn motivatie uit om vervolgens meteen een aantal 'smakelijke' voorbeelden te geven. Herman, het woord is aan jou...

Naast materieel erfgoed bestaat er natuurlijk ook geestelijk erfgoed. Uiteraard zijn beide onafscheidelijk van mekaar en is het misschien logisch daarvoor de term 'cultureel erfgoed' te gebruiken.

Bij het geestelijke erfgoed behoren zeker en vast ook de taalgroepen, de talen, de gewesttalen en de dialecten.

Let er eens op en je zal vaststellen dat bij de Vlamingen "zeker en vast" gebruikelijk is en bij de Nederlanders "vast en zeker". Volgens de auteurs Ludo Parmentier en Rik Schulz van het boek "Typisch Vlaams, 4.000 woorden en uitdrukkingen" (Davidfonds uitg. 2015) is er een verschil tussen beide uitdrukkingen. Met vast en zeker wordt in Nederland een verwachting uitgesproken zoals in "Dat wordt vast en zeker een feest". De Vlaming, die 'zeker en vast gebruikt', is veel zekerder van zijn zaak.

Op wat in de volgende bijdragen in Rausa zal verschijnen, kan ik geen etiket plakken. Het kan gaan om dialectwoorden die hier nog gekend zijn, maar ook nog in de omliggende gemeenten gebruikt worden, over gewestelijke woorden en uitdrukkingen waarvan de verklaring en de betekenis interessant en de moeite waard zijn. Laat ons gezellig beginnen.

ESTAMINET, CAFE, HERBERG, EN KROEG

Vroeger gingen de mensen 'op stam(m)-enee', (Ik heb nog cafés gezien waar op de voorgevel het woord 'staminet' stond), nu gaan ze op café, maar dat wordt moeilijker en moeilijker want in sommige dorpen is geen café meer, laat staan een stammenee.

De oorzaken van het verdwijnen van zoveel volkse cafés zullen ook voor de lezer(es) duidelijk zijn en ik ga er dus niet verder op in.

Bij staminee vermeldt Van Dale:

"uit Waals staminé, Frans estamenet, van stamon (paal) dus oorspronkelijk een zaal met een door palen gestut dak, een 'stamlokaal'; gewestelijk voor kroeg of café."

En bij staminet:

"Frans van het Waals staminé (ruimte waar men bijeen komt, oorspronkelijk: zaal met zuilen; gewestelijk voor café."

Het Etymologisch Woordenboek 'De herkomst van onze woorden. Van Dale, Lexicografie 1990', vermeldt bij estaminet hetzelfde als in Van Dale, maar bij staminee (kroeg) is de uitleg meer uitgebreid:

"Staminee <Frans estamenet (kroeg), via het Picardisch > Waals staminé, van stamon (paal), uit het Germaans stam, Hoogduits Stamm."

Een staminee is dus oorspronkelijk een zaal met een door palen gestut dak, een 'stam-lokaal.'

Bij Isidoor Teirlinck "Zuid-Oostvlaanders Idioticon" werden zowel 'stammenee' als 'estaminet' vermeld. Hij citeert ook "op stammenee gaan" (te kroeg gaan) maar ook: "Vergadering van personen 's avonds in een herberg, enkel met het doel een pintje te drinken en er met elkaar te praten of te spelen". Hier wordt dus niet rechtstreeks meer aan het gebouw zelf gedacht.

Het woord 'café', vernederlandst tot 'kaf(f)ee' is een Frans woord of de verfransing van het Italiaans 'caffè', een openbare gelegenheid waar men oorspronkelijk alleen koffie kon verkrijgen en gebruiken, later, langzamerhand, alle dranken. Met kaffee bestaan er een paar interessante samenstellingen als 'kaffeebeze' en 'kaffeeklasj'. Een kaffeebeze (beurs) was een katoenen zak die men in de koffiepote hing, er vervolgens gemalen koffie in bracht en dan overgoot met kokend water. Meestal werd er nog een schep cichorei aan toegevoegd, de stofnaam voor de geroosterde en gemalen wortel van de cichoreiplant, als surrogaat of als smaakverbeterend middel voor koffie: in het Pamel's 'bitter-pejen'. Bekend was de Halse cichorei 'Pacha'.

We hebben dat allemaal niet meer nodig dankzij de moderne koffieapparaten. Een mooie uitdrukking is: 't angt on è louèf gelèk as een kaffeebeze': gezegd van een te groot en niet passend kledingstuk. En wat een kaffeeklasj (koffieklès) is weten we allemaal: een bijeenkomst waar gekletst

en geroddeld wordt, en ook dat de Ninoviers kaffeegieters zijn!

In het "Petit Larousse Illustré" van 1923 vond ik het volgende:

De koffie zou afkomstig zijn uit Ethiopië. "Een herder aldaar zou opgemerkt hebben dat zijn geiten een grote levendigheid vertoonden nadat ze de bladeren en de granen van de wilden koffieboom hadden binnengespeeld". Vanaf het begin van de vijftiende eeuw verspreidde de koffie zich over geheel het Oosten.

In Frankrijk gebeurde dat in 1654, pas in 1669 in Parijs, niettegenstaande de waarschuwingen van de dokters.

Bij 'café' (gebouw) ligt de klemtoon op de 2de lettergreep; bij de vernederlandste vorm ervan 'koffie' op de eerste lettergreep. In het Frans zowel bij café (drank) als café (gebouw) op de laatste lettergreep.

Herberg, in het Oudnederfrankisch (de voorloper van het Nederlands) 'hereberge' bestaat uit her (= heer = leger) en 'opbergen'. 'Heer' komt ook voor in de voornaam 'Herman' letterlijk 'man van leger' of zoveel als 'soldaat, krijgsman'. Ook het Duits kent nog 'das Heer' (leger) en in Guido Gezelles gedicht 'Groeninge' klinkt het eerste vers als volgt: "Het Vlaamsche heir (= heer) staat immer pal"...

Oorspronkelijk was een herberg een plaats waar reizigers en vreemdelingen tijdelijk onderdak en voeding vonden. Een hotel avant la lettre! Denk aan het evangelie van Kerstmis: "Er was voor hen geen plaats meer in de herberg".

Herman Van Herreweghen

De afbeelding hiernaast is een gezellig cafétafereel dat het cd-boekje sierde van een plaat vol 'stamineeliedjes' die volksmuziek-groep 't Kliekske maakte in 1980.

En nu we het toch over woorden en taal hebben, geven we op de volgende bladzijden nog graag een dialectcursiefje mee.

D'ieën zikte es d'ander nie...

De wachtzaal van een dokter, het heeft altijd iets speciaals vind ik. De ene keer zit zij proppensvol en wordt er geen woord tussen de aanwezigen gezegd. Iedereen duikt dan met zijn hoofd in een overtijdse Dag Allemaal, Flair of Story in de hoop dat de stilte niet gebroken wordt. De andere keer kan de wachtkamer ei zo na leeg zijn en zorgen een paar tetterende en taterende patiënten er voor dat roddelkranten niet hoeven gelezen te worden, maar dat de praatjes zich van mond tot mond verspreiden. Bertha van Flores en Gusta van Langes wachten hun beurt voor het doktersbezoek af op het moment dat Fil Klot binnen komt.

Bertha:

Aah Fil, kom binnen jong, ie moe je nie werken.

Fil:

Da zeggen ze toch è.

Gusta:

En oe ist mé alen Magrit? Alles goed? 'k Em g'hoërd da z'oeëk g'oppereerd es?

Fil:

Ja, ze soekkel'n mé é matris. Douè was grat gezakt en z'emmen alles direct weggepakt. Mo na es't toch al ewa beiter, ze doet éje kosj al. Zoeë zjust e wa stof afdoen. Mo nen ieëmer draugen of iet effen mag ze nog nie doen van den dokter. En oe ist nog mé alen Frieda? 'k Em g'oeërd da ze oeëk 'a zoeë' es?

Bertha:

Is't zjust, es alen Frieda in posiese? Allei proficiat! A zoeë gaut de weireld voesj newou. En vé wannieë ist?

Gusta:

Vé in 'n ooëtkommern. 't Es t'open dat et deze kieë ewa gemakkelèkker gaut as gepassede kieë. Tein eit z'af gezien zè. De klein'n es mé d'ouèzers moeten kommen.

Fil:

Ge wétj wa da de mensjken zeggen: 't gaut er gemakkelèkker in as da 't er ooët komt.

Gusta:

De mensjken zeggen zoeë veel è Fil. 't Is mo asker in zitj...tein wéttje mo wat een mi-zére da da kan zijn.

Bertha:

Onze Kamil, douène soekkel't oeëk azoeë, jong.

Fil:

Alen Kamil?

Bertha:

Zèn longen zèn grat kapot. Smoeër'n... dieën mé d'ander sigaret aunsteken. E kan't em nie laut'n. Da moest er ne kieë van kommen. Den doctoer eit et hem jaur'n on e stik gezeid. Mo nie willen lestern è. Ge moetj em ne kieë zien zitten in zènnen zetel! E eit bekanst gieënen ausem ne mieë.

Fil:

Allei jong. Ik em èm passede jaur nog in zèn'n of zien werken! Tein zagger'n toch nog goed ooët.

Bertha:

D'as passede jaur è Fil. Ge moetj em na ne kieë zien, g'erkintj em bekanst ne mieë. 't Es pesies e geromte: vel over bieën. En da was vriger zoeë ne kloekke mensj!

Gusta:

Ik em gistern oeëren zeggen dat Gaston van Skeile Poetj mé 't bisjte zitj.

Fil:

Wa wildje! Douèn'n eit e wat achterover gekapt in zèn leiven.

Ik zin da van in mènnen of è. Den breiver douèn'n zetj do elke weik mensjtes vouèf bakken bie af! Mensjtes è! En tein gaut zèn vra alle weiken no de winkel nog achter een fles zjeneivel of twieë. As douènen va ze leiven zènnen keis lotj, es den briever fajit!

Gusta:

't Zitj dau oeëk in de familje. Ele vader eit em toch oeëk doeëd gedroenken. En elen Fong, douëne was toch oeëk mieër zat as Nichter?

Bertha:

Douè liggen d'er oeëk alle twieë al onder...

Gusta:

Wau dat den breiver es, moet den bakker ni zijn...

Bertha:

't Zèn na mèn zauken nie, mo wie es 't er binnen bè den dokter? Da diert dau zoeë langk?

Gusta:

Kette Pitj en zèn vra. Da zèn oeëk twieë ou mensjken gewerren zè. 'k Em twieë kieë moeten loenken vé te zien of dasset zouèlen wel wonj'n. Pitj eit zoeë mé 't flessouèn gezeet'n van de winjter. En ge wétj, 't kward es in de weir: zèn vra es gevallen en z'emmen é een nie eup moeten steken.

Fil:

Ik em oeëk ne kieë 't flessouèn g'had in mèn skavers. Ik streek dat twieë kieëren per dag in mé alcool kamfré. Da verzocht toch veel zè. Dè zalfkes en pillekes van den doctoer ielpen niks!

Gusta:

Mo allei Fil! Alcool kamfrée, da bezigde vé kloven en zwieëtvoet'n. Toch ni vé 't flessouèn!

Fil:

't Kan mè ni skiln'n: 't hielp. Of wontj tein toch de pillekes en de zalfkes van 'n dokter...?

Gusta:

Ik leg alle daugen e kisseken mé kessepittekkes onder de stoof, en 's auves assek slauopen gon avek da tegen mèn skavers; da doet oeëk goe zè.

Bertha:

Oeërt, d'er komt bewegink in, Kette Pitj en

zèn vra kommen booët'n. Oeioei, g'étj gelouèk Gusta, da zèn twieë ou mensken gewer'n.

Fil:

Jou Bertha masken, dat is ie gewoeën mo een passozje, nie wau. Asse ie boven zeggen: kom zètj a mo recht, ik kom a aul'n, é je gouè niks te zeggen. Volgen moe je doen, wil'n of nie. Ge kinjt gè nog e wa tegenspettel'n, mo mee moe je!

Bertha:

Ze zeggen da toch.

Dokter: De volgende aub.

Fil:

Allei Gusta, t' es aun a. En trekt het nie te lank è, want mèn doëven moet'n nog vall'n.

Bertha:

't Is zusjt mo mèn bloed ne kieë pakken. Zoeë lang kan't oeëk nie diern.

Gusta gaat bij de dokter binnen en Fil en Bertha kletsen rustig verder.

Fil:

Gusta, es douè oeëk al van averdoem?

Bertha:

Jejou's! Elen Fong es mouènen averdoem, en da was de joengst'n. En ik paas da zouè d'osjte es van zeven. Ge kinjt gon pazen!

Fil:

Ja, Bertha on alleman skiltj iet nie wau.

Bertha:

Tegen wie zeg d'et. De klein van onze Marcel was gistern gevallen op straut. Skrie-even, skrieëven! De gebier'n zèn van al é lawouèt kommen booëten geloeëpen.

Fil:

Was't tein zoeën nouèg? Emme ze é weg moet'n doen mé den ambelans?

Bertha:

Ba nieët gouè. Eeën n'noesel omgeslegen en den bast van eeën n'nien e wat af, da was alles.

Fil:

Wat é j'er tein aun gedaun? E wa tentriot?

Bertha:

De beste zalf dat er es, Fil: Zjiezekeszalf!

Marc Muylaert

Het is weer een tijd geleden dat we onze lezers nog eens hebben vergast op een pittig stukje levenswijsheid van Jozef Borloo (1904-1985). Uit zijn (h)eerlijke biografie kozen we enkele korte, markante stukjes. Het zijn als het ware miniatuurtjes, schalks geschilderd met de woordenschat van dorpsfilosoof anno 1930. Louis-Paul Boon zou het ook zo vertellen: **de automobiel**.

Dokter Cesar Roosens (foto hieronder) was in Pamel de derde die een 'automobiel bezat. Eerts was dat De Schepper (burgemeester), dan Wannas Massaer, dan Roosens. Daar ik alle dagen zijn madam, die ziekelijk was, ging helpen boven dragen naar haar bed met het 'masen' (meid), was ik daar rap aan huis en leerde ik daar ook met den auto rijden.. Ik ben dan in dien tijd naar Brussel naar de autoschool geweest voor een diploma en was den eersten in het dorp die een diploma van chauffeur bezat. Ik deed met den dokter al zijn visieten naar Lombeek, Strijtem, Borchtlombeek, Strijland en Gooik en ik mocht ook regelmatig boodschappen doen voor madam en zo ben ik ook veel naar Ninove geweest achter 'patékes'. In dien tijd had een chauffeur meer beziens als nu een vliegenier. Na een tijdje mocht ik van den dokter met den auto zelfs te vrijen gaan!

De hand vragen

Voor dat ik verder schrijf, moet ik dit nog zeggen: weet als ge wilt trouwen, dan wordt er gewoonlijk met de schoonmoeder gesproken. Maar daarna moet ge ook nog vragen of de vader content is. We waren al zo eens afgesproken dat ik dat de volgende zondag zou doen. Haar broers en zussen die nog thuis waren, spraken onder elkaar af om hun vader die dag niet met mij alleen te laten, zodat ik het moest vragen als zij er bij waren, want ze dachten dat ik het niet durfde vragen. Hij moest van hen dus de hele zondagachternoon achter de stoof blijven zitten. Maar mijn toekomstige schoonvader, die nen doodbraven mens was, zat ondertussen op zijn chic aan 't bijten, want hij moest al een tijdje gaan pissen. Om hem uit zijn lijden te verlossen vroeg ik het dan toch: "Pa, mag ik mé a dochter traven?" De man speelde eens in de koolbak, zei: "Zeker Jef joeng", stond dan haastig recht om zich buiten te gaan verlossen.

D' ander zaten daar precies verneteld, maar ze konden er op den duur toch ook mee lachen.

Den eerste radio

Den eersten radio in Pamel had 'Pouter den Boud', Pië den broer van Marie Lat die op de Keer woonde. Daar ging ik dan met dokter Roosens de eerste keren naar de radio luisteren en na veertien dagen ging ik met de 'Pouter' en den dokter naar Brussel achter gerief om voor den dokter ook ne radio te installeren. Die winkel was 'Radio Bourse' en ik geloof dat die nu nog bestaat. Wij woonden rechtover den dokter en na een maand sloot hij ons aan met nen draad over 't straat gespannen, zodat wij in ons huizeken ook rap het nieuws en muziek in huis kregen...

'Pouter den Boud' zoals Borlooke hem noemt, was E.P. Tiburcius, geboren op de Keer als Petrus Servranckx (1884-1954). Deze minzame man was inderdaad een bijzonder getalenteerd technicus. Hij was leeraar wetenschappen in het Serafijns College in Brugge.

We hebben je hulp nodig

Het 'Covid-gedoe' zorgde ervoor dat we heel wat activiteiten hebben moeten afvoeren. Maar we hebben intussen niet met onze vingers zitten draaien. Er staan immers twee publicaties op de 'te-doen-lijst'. **Voor beide boeken zijn we nog op zoek naar bijkomend beeldmateriaal** en getuigenissen. Het eerste boek (dat in het najaar verschijnt) handelt over **50 jaar muziekacademie** in Roosdaal. Er is al een mooie oogst aan fijne herinneringen gesprokkeld, maar mocht jij nog een straf verhaal hebben uit de tijd dat je er je eerste serenade leerde spelen, je prille balletpasjes deed of je spraakvaardigheid etaleerde, vertel ons dan je

verhaal. Ook foto's, rapporten of programma's van leerlingenconcerten zullen we graag in het boek verwerken.

'**Aan den toog**' is een tweede, ambitieus project. Wij willen de geschiedenis van de Roosdaalse cafés bundelen in een kijk- en leesboek. Albert Heyvaert zette ons al flink op weg met een uitgebreide studie over de Borchtlombeekse herbergen, Gerard Van Herreweghen liet ons een uitgebreide lijst na met Pamelse estaminets, maar we hopen van jullie nog toffe verhalen én foto's te ontvangen, zoals bv. de foto hierboven van de prachtige toog die de gelagzaal sierde van café 'Den Haas', beter bekend als Pië Aerts'. Dit meesterwerk wordt vandaag gekoesterd ten huize Muylaert-Van Laer.

Laat ons weten via rausa@skynet.be of 0473 11 25 00 als je ons vooruit wil helpen!

Op de laatste bladzijde: een foto van **Jean-Pierre Vermeiren**.

Dit is een symbolisch beeld voor de zomer van 2020. Terwijl de klapprozen en het groen de wandelweg kleurrijk omzomen, zitten wij langs beide zijden gevangen in een omheining. Het einde van het pad is wazig, wie weet wat achter die heuvel ligt?

Deze prent is één van de vele schitterende foto's die de Fotografenvereniging deze zomer nam in Kattem. Deze getalenteerde groep is erin geslaagd om het bruisende gehucht te portretteren in al zijn verscheidenheid: verrassend natuurschoon, gezellige

'non-urbanisatie', voorname villa's en nederige stulpjes, sporen van een haast vergeten verleden en signalen van een nieuwe tijd.

In het najaar zal in Kattem niet alleen Reveil plaats vinden, de Kattemnaarts zullen ook prominent aanwezig zijn in het winternummer van Rausa. Bovendien heeft de werkgroep Kattem talrijke verrassende initiatieven op stapel staan. Er leeft wat in Kattem!

